

ПРОГРАМА НАЦІОНАЛЬНО-ПАТРІОТИЧНОГО ВИХОВАННЯ СТУДЕНТІВ НІЖИНСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ МИКОЛИ ГОГОЛЯ

Сьогодні Українська держава та її громадяни стають безпосередніми учасниками процесів, які мають надзвичайно велике значення для подальшого визначення, першою чергою, своєї долі, долі своїх сусідів, подальшого світового порядку на планеті. В сучасних важких і болісних ситуаціях викликів та загроз і водночас великих перспектив розвитку, кардинальних змін у політиці, економіці, соціальній сфері пріоритетним завданням суспільного поступу, поряд з забезпеченням своєї суверенності й територіальної цілісності, пошуками шляхів для інтегрування в європейське співтовариство, є визначення нової стратегії виховання як багатокомпонентної та багатовекторної системи, яка великою мірою формує майбутній розвиток Української держави.

Серед виховних напрямів сьогодні найбільш актуальними виступають патріотичне, громадянське виховання як стрижневі, основоположні, що відповідають як нагальним вимогам і викликам сучасності, так і закладають підвалини для формування свідомості нинішніх і прийдешніх поколінь, які розглядатимуть державу як запоруку власного особистісного розвитку, що спирається на ідеї гуманізму, соціального добробуту, демократії, свободи, толерантності, виваженості, відповідальності, здорового способу життя, готовності до змін.

Тому нині, як ніколи, потрібні нові підходи і нові шляхи до виховання патріотизму як почуття і як базової якості особистості. Становлення української державності, побудова громадянського суспільства, інтеграція України у світове та європейське співтовариство передбачають орієнтацію на Людину, її духовну культуру й визначають основні напрями виховної роботи зі студентами та модернізації навчально-виховного процесу.

В основу системи національно-патріотичного виховання студентів Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя покладено ідею розвитку української державності як консолідуючий чинник розвитку суспільства й нації в цілому. Форми й методи виховання базуються на українських народних традиціях, кращих надбаннях національної та світової педагогіки й психології.

Програма національно-патріотичного виховання студентів Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя базується на основних положеннях Конституції України, Національній доктрині розвитку освіти, Законах України “Про освіту”, “Про вищу освіту” та інших державних документах, зокрема, Концепції національно-патріотичного виховання молоді (№3754/981/538/49 від 27.10.2009 р.), Концепції національної системи виховання (1996); Концепції

Загальнодержавної цільової програми патріотичного виховання громадян на 2013-2017 рр.; Концепції громадянської освіти та виховання в Україні (2012).

Ніжинський державний університет імені Миколи Гоголя – вищий заклад освіти IV рівня акредитації, який забезпечує ступеневу професійну, практичну та наукову підготовку фахівців відповідно до їх покликання, інтересів і здібностей, створює необхідні умови для гармонійного розвитку кожного з них. В університеті вивчення дисциплін фундаментального та прикладного характеру здійснюються з загальноосвітніми навчально-виховними закладами в єдиній навчально-педагогічній, науково-методичній та виховній системах.

В університеті акцентується увага на вихованні засобами музеїв, театральної педагогіки, молодіжного спорту. Створюються реальні умови для прояву творчих здібностей студентів. Сучасна молодь добре інформована щодо процесів у різних сферах науки, техніки, соціального життя; динамічно оволодіває сучасними комунікаційними технологіями.

Усе це створює сприятливі умови для розвитку національно-патріотичного виховання як пріоритетної сфери соціального життя країни, підвищення його статусу та розвитку потенціалу, досягнення якісно нових результатів у духовно-моральному, патріотичному, трудовому, художньо-естетичному, екологічному вихованні студентства.

1. Мета та завдання Програми національно-патріотичного виховання студентів Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя

Мета Програми національно-патріотичного виховання студентів Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя полягає у створенні методологічних засад для системної і цілеспрямованої діяльності підрозділів університету, громадськості щодо виховання молодшої людини — патріота України, готового самовіддано розбудувати її як суверенну, демократичну, правову і соціальну державу, готовності до виконання громадянського і конституційного обов'язку із захисту національних інтересів, цілісності, незалежності України, сприяння становленню її як правової, демократичної, соціальної держави. Найважливішим пріоритетом національно-патріотичного виховання є формування ціннісного ставлення особистості до українського народу, Батьківщини, держави, нації.

Головною метою національно-патріотичного виховання є набуття молодими громадянами соціального досвіду, готовності до виконання громадянських і конституційних обов'язків, успадкування духовних надбань українського народу, досягнення високої культури взаємин, формування особистісних рис громадянина Української держави, фізичної досконалості, моральної, художньо-естетичної, інтелектуальної, правової, трудової, екологічної культури.

Здійснення системного національно-патріотичного виховання є однією з головних складових національної безпеки України.

Національно-патріотичне виховання формується на прикладах історії становлення Української державності, українського козацтва, героїки визвольного руху, досягнень у галузі політики, освіти, науки, культури і спорту.

Національно-патріотичне виховання включає в себе соціальні, цільові, функціональні, організаційні та інші аспекти, охоплює своїм впливом усі покоління, пронизує всі сторони життя: соціально-економічну, політичну, духовну, правову, педагогічну, спирається на освіту, культуру, науку, історію, державу, право.

Це передбачає визначення і реалізацію першочергових і перспективних заходів, спрямованих на формування громадсько активної життєвої позиції молодих людей, психологічної готовності до добровільного вступу на державну, військову службу та зразкове виконання службових обов'язків.

Програма передбачає створення цілісної системи національно-патріотичного виховання студентів університету шляхом реалізації таких виховних завдань:

- забезпечення сприятливих умов для самореалізації особистості в Україні відповідно до її інтересів та можливостей;
- виховання правової культури, поваги до Конституції України, Законів України, державної символіки — Герба, Прапора, Гімну України та історичних святинь;
- сприяння набуттю молоддю соціального досвіду, успадкування духовних та культурних надбань українського народу;
- формування мовної культури, оволодіння та вживання української мови як духовного коду нації;
- формування духовних цінностей українського патріота: почуття патріотизму, національної свідомості, любові до українського народу, його історії, Української Держави, рідної землі, родини, гордості за минуле і сучасне на прикладах героїчної історії українського народу та кращих зразків культурної спадщини;
- відновлення і вшанування національної пам'яті;
- утвердження у свідомості громадян об'єктивної оцінки ролі українського війська в українській історії, спадкоємності розвитку Збройних Сил у відстоюванні ідеалів свободи та державності України і її громадян від княжої доби, Гетьманського козацького війська, військ Української народної республіки, Січових стрільців, Української повстанської армії до часів незалежності;

- формування психологічної та фізичної готовності молоді до виконання громадянського та конституційного обов'язку щодо відстоювання національних інтересів та незалежності держави, підвищення престижу і розвиток мотивації молоді до державної та військової служби;
- відродження та розвиток українського козацтва як важливої громадської сили військово-патріотичного виховання молоді;
- забезпечення духовної єдності поколінь, виховання поваги до батьків, людей похилого віку, турбота про молодших та людей з особливими потребами;
- консолідація діяльності органів державного управління та місцевого самоврядування, навчальних закладів, громадських організацій щодо національно-патріотичного виховання;
- сприяння діяльності установ, навчальних закладів, організацій, клубів та осередків громадської активності, спрямованих на патріотичне виховання молоді;
- підтримання кращих рис української нації — працелюбності, прагнення до свободи, любові до природи та мистецтва, поваги до батьків та родини;
- створення умов для розвитку громадянської активності, професіоналізму, високої мотивації до праці як основи конкурентоспроможності громадянина, а відтак, держави,
- сприяння розвитку фізичного, психічного та духовного здоров'я; задоволення естетичних та культурних потреб особистості;
- виховання здатності протидіяти проявам аморальності, правопорушень, бездуховності, антигромадської діяльності;
- реалізація індивідуального підходу до особистості та виховання.

Соціалізація особистості студента пов'язана з розв'язанням комплексу складних завдань. Серед них головною є забезпечення пріоритетності міцних фундаментальних знань і висококваліфікованої професійної підготовки майбутнього фахівця. При цьому навчально-виховний процес в університеті повинен бути зорієнтований на кінцевий результат – навчити і виховати випускника, здатного активно виконувати свої соціальні функції в демократичній, правовій і соціальній державі в умовах вільного вибору, ринкової економіки і неоднорідного суспільства.

Для гармонійного формування високоінтелектуальної, духовно багатой, вільної, відповідальної перед собою і перед суспільством особистості, яка живе з почуттям власної гідності і поваги до інших, необхідно, виходячи з інтересів і уподобань студентів, створити умови для широкого вибору гуртків, спортивних секцій, факультативів, залучення їх до літературно-мистецької спадщини, участі у

традиційних святах, змаганнях, туристичних походах, організації змістовної позанавчальної роботи і літнього оздоровлення.

Важливим елементом формування особистості майбутнього фахівця-організатора є впровадження в університеті нових форм студентського самоврядування з використанням досвіду передових європейських навчальних закладів, з якими необхідно встановлювати контакти з метою обміну досвідом.

Для забезпечення конституційних прав і свобод студентської молоді необхідно посилити ефективність правового виховання, домагатися суворого дотримання керівництвом, професорсько-викладацьким складом і студентами правил внутрішнього розпорядку, чинного законодавства, загальної декларації прав людини. Основою системи виховання - є національна ідея, яка відіграє роль об'єднуючого, консолідуючого чинника в суспільному житті, спрямованого на вироблення життєвої позиції студента, становлення його особистості.

Ключовим завданням забезпечення безпеки навчання та проживання студентів в гуртожитках повинно стати застосування ефективних заходів з профілактики правопорушень, корупції і злочинності в університеті, впровадження дієвих форм індивідуального та превентивного виховання студентів.

2. Принципи національно-патріотичного виховання студентів Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя :

Запорукою ефективності виховного процесу є органічне поєднання системи принципів національно-патріотичного виховання в цілісну систему, яка забезпечує досягнення відповідних результатів – міцно і органічно засвоєних загальнолюдських і українських національних цінностей.

Основними принципами національно-патріотичного виховання є:

принцип національної спрямованості виховання, який передбачає формування у студентів національної свідомості, любові до України, свого народу, шанобливого ставлення до його культури, здатності зберегти свою національну ідентичність, пишатися приналежністю до українського народу, брати участь у розбудові та захисті своєї держави;

принцип культуровідповідності, який передбачає виховання як культуротворчий процес, спрямований на формування базової культури особистості, що спирається на набутий морально-етичний досвід людства.

принцип гуманізації виховного процесу зосереджує увагу на особистості як вищій цінності.

принцип суб'єкт-суб'єктної взаємодії передбачає, що учасники виховного процесу виступають рівноправними партнерами у процесі спілкування під час навчально-виховної діяльності, толерантно сприймають точку зору один одного, визнають право на її відмінність від власної, узгоджують свої позиції.

принцип цілісності означає, що виховання студентів в університеті організовується як системний педагогічний процес, спрямований на гармонійний та різнобічний розвиток особистості, формування в неї цілісної картини світу, передбачає забезпечення наступності напрямів та етапів виховної роботи.

принцип особистісної орієнтації означає, що загальні закони психологічного розвитку проявляються в кожній людині своєрідно і неповторно.

принцип життєвої творчої самодіяльності передбачає становлення особистості як творця свого життя, який здатен приймати особисті рішення, і нести за них відповідальність, повноцінно жити і активно діяти, постійно самовдосконалюватися, адекватно і гнучко реагувати на соціальні зміни.

принцип толерантності передбачає інтегрованість української культури в європейський та світовий простір, формування у студентів відкритості, толерантного ставлення до цінностей, відмінних від національних ідей, до культури, мистецтва, вірувань інших народів, здатності диференціювати спільне та відмінне в різних культурах, сприймати українську культуру, як невід'ємну частину загальнолюдської.

принцип історичної і соціальної пам'яті спрямований на збереження духовно-моральної і культурно-історичної спадщини українців та відтворює її у реконструйованих і осучаснених формах і методах діяльності;

принцип міжпоколінної наступності, який зберігає для нащадків зразки української культури, етнокультури народів, що живуть в Україні.

3. Шляхи реалізації програми національно-патріотичного виховання студентів Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя через:

- координацію діяльності підрозділів університету, студентського самоврядування, громадських організацій;
- забезпечення наступності та системності національно-патріотичного виховання;
- забезпечення проведення заходів, спрямованих на утвердження в свідомості студентів об'єктивної оцінки ролі українського війська в українській історії, спадкоємності розвитку збройних сил в відстоюванні ідеалів свободи та державності України і її громадян;
- втілення планів дій, спрямованих на реалізацію молоддю інтелектуальних та творчих проектів на благо України, поліпшення професійної орієнтації, розвиток мотивації до праці;
- залучення юнаків і дівчат до вивчення культури, історії України, пропагування кращих здобутків національної культурної і духовної спадщини, підтримка професійної та самодіяльної художньої творчості, діяльності творчих об'єднань, клубів за інтересами, фольклорних колективів;
- активне залучення до патріотичного виховання студентів діячів сучасної культури, мистецтва, науки, спортсменів;
- забезпечення активної участі молоді в заходах національно-патріотичного спрямування, у тому числі, приурочених загальнодержавним святкам;
- залучення студентів до участі в державотворчому процесі, громадському русі задля розвитку політичної культури;
- популяризація молодіжного внутрішнього туризму, популяризація пам'яток української історії, культури та природи, історичних місць та подій, етнографії та життєписів відомих діячів;

- забезпечення проведення заходів спортивної підготовки, фізичного виховання, спрямованих на утвердження здорового способу життя молодих громадян та створення відповідних умов;
- удосконалення системи підготовки та перепідготовки кадрів, що займаються питаннями патріотичного виховання дітей та молоді;
- розроблення та реалізація планів дій та програм з патріотичного виховання студентів органами студентського самоврядування.

- розширення інформування молоді про заходи з відновлення та вшанування національної пам'яті;
- активне залучення до національно-патріотичного виховання студентів громадських організацій, використання їх досвіду і духовного потенціалу у вихованні патріотів України;
- сприяння консолідації і координації діяльності громадських організацій при підготовці і проведенні заходів національно - патріотичного спрямування.
- включення проблематики національно-патріотичного виховання молоді до дослідницьких програм та планів студентів університету;
- підготовка та видання наукових праць, науково-методичних, навчальних посібників і рекомендацій з питань національно-патріотичного виховання молоді;
- вивчення потреб студентів, зокрема шляхом проведення соціологічних досліджень;
- систематичне проведення наукових конференцій, семінарів з проблем національно-патріотичного виховання студентів;
- створення на базі університету експериментального майданчика або лабораторії з проблем національно-патріотичного виховання;
- підвищення професійної кваліфікації педагогічних, інших фахівців з питань національно-патріотичного виховання, соціального становлення та розвитку студентів.

4. Очікувані результати впровадження програми

У результаті впровадження Програми очікується:

- утвердження патріотизму та національної самосвідомості студентської молоді, поглиблення процесу формування основ гуманістичного світогляду; пріоритетності високих моральних, культурних, національних та загальнолюдських цінностей, що сприятиме зміцненню духовної, моральної єдності суспільства;
- формування у студентів характерних рис патріота: активна підтримка і розвиток Української державності, дотримання Конституції України,

- дбайливе ставлення до національних багатств, рідної природи, готовність до захисту Батьківщини, пошана до історичної пам'яті, любові до рідної культури, мови, національних свят і традицій, збереження та зміцнення власного здоров'я.
- підвищення зацікавленості молоді щодо державної служби та служби у Збройних силах України, її готовності до захисту України, збереження та шанування національної пам'яті.
- збереження стабільності в суспільстві, соціальному та економічному розвитку країни, зміцнення її обороноздатності та безпеки.
- створення ефективної виховної системи національно-патріотичного виховання молоді;
- консолідація зусиль суспільних інституцій у справі виховання підростаючого покоління.